# UNITATEA POPORULUI ROMÂN ŞI SUVERANITATEA NAŢIONALĂ

## *UNITY OF THE ROMANIAN PEOPLES AND NATIONAL SOVEREIGNTY*

**Alexandru ARSENI,**
dr. hab., prof. univ.,
Universitatea de Stat din Moldova

*„Poporul român n-a venit în Basarabia din afară, el aici s-a născut…*
*Noi n-avem unde ne duce şi pe noi nimeni nu ne poate alunga din casa noastră”.*
(Constantin Stere)

**Abstract**

In the communication we argue the legality, legitimacy and opportunity of self-determination of the Romanian national dignity of Bessarabians from the divine, secular, historical, scientific, legal, and political point of view.

***Key-words**: citizenship, dignity, identity, nationality, law, constitutionality, legality, and legitimacy.*

Declaraţia Universală a Drepturilor Omului din 10 decembrie 1948 prin articolul 1 proclamă: „Toate fiinţele umane se nasc libere şi egale în demnitate şi în drepturi. Ele sunt înzestrate cu raţiune şi conştiinţă şi trebuie să se comporte unele faţă de celelalte în spiritul fraternităţii” [1]

Preafericitul Părinte Patriarh al Bisericii ortodoxe Română în predica de la Sfânta Liturghie din 1 decembrie 2019 a profeţit următoarele: „Noi românii la 30 noiembrie de Sfântul Andrei am sărbători unitatea de credinţă, iar la 1 decembrie – ziua unităţii şi demnităţii naţionale”. Cu adevărat „România – grădina Maicii Domnului” [*Papa Ioan Pavel al II-lea şi Papa Francisc*].

Teoria unităţii şi a suveranităţii naţionale a fost fundamentată de către iluministul francez Ch. Montesquieu în celebra sa lucrare „Despre spiritul legilor". Iluministul menţiona că suveranitatea aparţine poporului – puterea supremă însemnând „suveranitatea naţională" [2].

Revoluţia franceză a ridicat această teorie prin reglementare. Aşa Adunarea Naţională la 26 august 1789 adoptă „Declaraţia drepturilor omului şi cetăţeanului", în art.3 al căreia se stipulează: „Naţiunea este sursa esenţială a principiului oricărei suveranităţi, nici o grupare nici un individ nu pot exercita vreo autoritate care să nu emane de la ea. Principiul suveranităţii rezidă în mod esenţial în Naţiune".

Ideea libertăţii şi a suveranităţii naţionale s-a răspândit în multe ţări europene. Mişcarea revoluţionară democratică a triumfat în 1848 în toată Europa, inclusiv şi în Ţările Române (excepţie făcând Rusia – „jandarmul Europei").

În această perioadă i-a naştere „Mişcarea paşoptistă", iar spiritul progresist de unitate naţională dă naştere, prin „peniţa" lui Andrei Mureşanu, imnului „Deşteaptă-te române". Ghidaţi de imn şi de tricolorul naţional unitatea naţională triumfează la 24 ianuarie 1859 cu Unirea Principatelor piatra de temelie care este încoronată la 1 decembrie 1918 cu constituirea statului natural, unitar şi naţional România.

Aşadar principiul oricărei suveranităţi rezidă în Naţiune. Conceptual termenul „Naţiune" în dreptul constituţional şi dreptul internaţional desemnează forma „*superioară de comunitate umană* (cursivul nostru – A.A.) o realitate complexă şi este totodată: a) produsul unui îndelungat proces istoric, având la bază b) comunitatea de origine etnică; c) de limbă; d) de cultură; e) de religie; f) de factură psihică; g) de viaţă; h) de tradiţii şi j) de idealuri, dar mai ales trecutul istoric şi de voinţa de a fi împreună a celor care au dăinuit pe un anumit teritoriu" [3].

Or tocmai aceşti factori spirituali şi materiali au fost şi sunt comuni nouă tuturor românilor încadraţi în Naţiunea română. Anume graţie acestei unităţi organice, unitatea naţională nu s-a stins nici în perioada ocupaţiei ţariste nici sovietice. Acest „foc

veşnic" al unităţii naţionale a fost şi este menţinut şi de elita naţională. Marele filosof român Ţuţea nota că elita este partea conştientă a naţiunii, care, înzestrată de către Dumnezeu cunoaşte problemele , vede căile şi dă soluţii pe care le asumă responsabil spre realizare.

În acest context vom apela la înaintaşii noştri. Alexei Mateevici, sublinia „*Da, suntem moldoveni, fii ai vechii Moldove, însă facem parte din marele trup al românismului, aşezat prin România, Bucovina şi Transilvania. Fraţii noştri din Bucovina, Transilvania şi Macedonia nu se numesc după locurile unde trăiesc, ci-şi zic români.*

*Aşa trebuie să facem şi noi. Asta nu înseamnă separatism, căci şi cei din Transilvania, şi cei din Bucovina, şi cei din America se numesc tot români.*

*Trebuie să ştim de unde ne tragem, căci altfel suntem nişte nenorociţi rătăciţi. Trebuie să ştim că suntem români, strănepoţi de-ai românilor, şi fraţi cu italienii, francezii, spaniolii şi portughezii. Aceasta trebuie să le-o spunem şi copiilor şi tuturor celor neluminaţi. Să-i luminăm pe toţi cu lumina dreaptă*" [4].

În aceeaşi perioadă Constantin Stere, distinct savant, scriitor şi om politic menţiona „Poporul român n-a venit în Basarabia din afară, el aici s-a născut. Noi n-avem unde ne duce şi pe noi nimeni nu nepoate alunga din casa noastră".

Anume conştiinţa naţională şi spiritul unităţii a fost factorul legitim ce a stat la baza Actului Unirii Basarabiei cu România la 27 martie 1918. Procesul unităţii naţionale a românilor a fost încoronat la 1 decembrie 1918 prin întemeierea naturală, legală şi legitimă a statului unitar naţional Român.

Conştiinţa naţională română nu s-a stins pe teritoriul Republicii Moldova nici sub ocupaţia sovietică – 1944-1991. Fapte grăitoare ne servesc Marea Adunare Naţională din 27 august 1989 care prin vot a readus limba română şi alfabetul latin, veşmânt natural la el acasă. Răsunetul conştiinţei naţionale s-a produs la Marea Adunare Naţională din 27 august 1991 când delegaţii, mandataţi de popor au legitimat Declaraţia Independenţei, adoptată în aceeaşi zi de către Parlament – organul reprezentativ suprem al poporului.

Evenimentele şi actele juridice adoptate, enumerate deja, au la bază principiul unanim recunoscut atât în dreptul constituţional cât şi internaţional – *principiu suveranităţii naţionale*.

În doctrina dreptului constituţional şi internaţional suveranitatea naţională este înţeleasă ca „dreptul inalienabil, indivizibil şi imprescriptibil al poporului de a decide asupra propriei sorţi de a stabili linia politică a statului, de a alcătui organele statale şi, implicit, de a controla activitatea acestora şi, în ultimă instanţă, dreptul la insurecţie" [5].

Aşa definită „suveranitatea naţională" îmbracă următoarele trăsături:

1. Suveranitatea este inalienabilă în sensul că Naţiunea, Poporul nu poate să-şi înstrăineze şi irevocabil suveranitatea în profitul unei sau mai multor persoane. Aceasta deoarece voinţa generală este organic legată de persoana-naţiune, ea nu poate fi înstrăinată.
2. Suveranitatea este imprescriptibilă – ceea ce înseamnă că un uzurpator oricât de îndelungat timp (o săptămână, un an etc.) ar exercita suveranitatea nu devine titularul ei prin uzucapiune.

Tocmai aceste trăsături ale suveranităţii naţionale au ridicat-o la rang de principiu constituţional. Art.2 alin.(1) din Constituţie stabileşte: Suveranitatea naţională aparţine poporului Republicii Moldova, care o exercită în mod direct şi prin organele sale reprezentative, în formele stabilite de Constituţie. Iar alin.(2) al articolului tocmai denotă imprescriptibilitatea suveranităţii naţionale: Nici o persoană particulară, nici o parte din popor, nici un grup social, nici un partid politic sau o altă formaţiune obştească nu poate exercita puterea de stat în nume propriu. Uzurparea puterii de stat constituie cea mai gravă crimă împotriva poporului.

Ne vom opri la exercitarea suveranităţii naţionale direct de către popor. În principiu practica cunoaşte următoarele forme: a) Sufragiul; b) referendumul; e) dreptul la insurecţie. Dar istoria constituţională, inclusiv română, şi respectiv a Republicii Moldova, cunoaşte tradiţional – Marea Adunare Naţională constituită din delegaţi mandataţi de comunităţile locale.

Aşa a fost la marea Adunare naţională din 1 decembrie 1918 – data constituirii statului întreg şi natural – România.

Aşa a fost – Marea Adunare Naţională din 27 august 1989 la care s-a decis revenirea la limba română şi grafia latină. Ca rezultat Parlamentul (atunci Sovietul Suprem) a adoptat la 31 august respectiva lege …

Aşa a fost şi la 27 august 1991 la marea Adunare Naţională convocată legal şi legitim de Şeful statului – Preşedintele Republicii Moldova de comun acord cu Prezidiul Parlamentului – organ Suprem al puterii de stat între sesiunile Parlamentului.

Anume Marea Adunare Naţională prin delegaţii mandataţi de către colectivităţile locale Delegaţii-mulţi dintre care cu copii mici în braţe au votat – Independenţa – împuternicind Parlamentul să dea formă legală a acestei voinţe.

Parlamentul – întrunit în şedinţa extraordinară a votat prin vot uninominal cu ridicarea în picioare şi semnarea textului – a adoptat Declaraţia de Independenţă în care, printre altele se stipulează „Reamintind că în ultimii ani mişcarea democratică de eliberare naţională a populaţiei din Republica Moldova şi-a reafirmat aspiraţiile de libertate, independenţă şi unitate naţională, exprimate prin documentele finale ale Marilor adunări Naţionale de la Chişinău din 27 august 1989, 16 decembrie 1990 şi 27 august 1991, prin legile şi hotărârile Parlamentului Republicii Moldova *privind decretarea limbii române ca limbă de stat şi reintroducerea alfabetului latin din 31 august 1989* (cursivul nostru – A.A.), din 27 aprilie 1990, stema de stat, din 3 noiembrie 1990, şi schimbarea denumirii oficiale a statului, din 23 mai 1991”.

Textul Declaraţiei de Independenţă a fost citit în faţa delegaţilor Marii Adunări Naţionale care *au legitimat* (cursivul nostru – A.A.) *legalitatea Declaraţiei* şi imnul „Deşteaptă-te române” prin vot unanim.

Votul Marii Adunări Naţionale are forţă juridică supremă şi nu mai este supus nici unei altei căi de confirmare. Însăşi Constituţia prin textul ei urmează a reglementa stipulările din Declaraţia de Independenţă.

Limba română fiind declarată limba oficială, de stat, prin definiţie primeşte statut de comunicare interetnică pe teritoriul Republicii Moldova. Opţiunea expusă de către Preşedintele Republicii Moldova la Tribuna ONU şi a „iniţiativelor" curente precum că limba rusă este limba de comunicare interetnică sunt anti Declaraţiei de Independenţă şi anticonstituţionale.

Totodată se atacă însăşi blocul de constituţionalitate „iniţiativă" cu totul neştiinţifică.

Spre exemplu: Constituţia Franţei din 4 octombrie 1958 în vigoare astăzi, în calitate de preambul include Declaraţia drepturilor omului şi cetăţeanului din 26 august 1789 constituind astfel blocul de constituţionalitate francez.

De remarcat că nu s-au găsit „iniţiatori" de a supune revizuirii această Declaraţie, ea exprimând voinţa poporului francez suveran. Acest bloc demonstrează unitatea, demnitatea şi prosperitatea poporului, Naţiunii franceze.

Sau Blocul de constituţionalitate în Statele Unite ale Americii cuprinde: 1. Declaraţia de Independenţă de la 4 iulie 1776; 2. Constituţia din 17 septembrie 1787 în preambulul căreia, printre altele se stabileşte, că „Noi, poporul american, în vederea … *asigurării binefacerilor libertăţii* (cursivul nostru – A.A.) pentru noi şi urmaşii noştri poruncim şi stabilim prezenta constituţie". În textul iniţial al constituţiei au fost, pe parcursul istoricei, adoptate 27 de amendamente, parte componentă a Constituţiei.

Legalitatea şi legitimitatea, precum şi fundamentul constituţional al Declaraţiei de Independenţă nu a fost pus nici sub o formă de îndoială.

Noi, autorii Proiectului Constituţiei am propus în calitate de preambul Declaraţia de Independenţă. Acum legitim şi legal este partea definitorie a blocului de constituţionalitate şi prevederile nu pot fi revizuite, nici nu poate fi revizuită voinţa poporului exprimată la acea dată.

Pe această linie de gândire a fost redactat şi art.10 din Constituţie intitulat „Unitatea poporului şi dreptul la identitate" [6]. Cu certitudine, problema care se pune este reamintirea

demnităţii (art.1 alin.(3) din Constituţie) şi a dreptului nostru la identitatea naţională – identitate română.

Aşadar, concluzia care se impune constă în redobândirea *de jure* a unităţii naţionale.

La aceasta ne cheamă şi *Testamentul lui Eminescu* conform căruia: *„Schimbaţi opinia publică, daţi-i o altă direcţie, răscoliţi geniul naţional – spiritul propriu al poporului din adâncurile în care doarme, faceţi o uriaşă reacţiune morală, o revoluţie de idei, în care ideea românească să fie mai mare decât uman, genial, frumos, în fine fiţi români şi iar români”.*

Vom adăuga noi, aruncă jugul robiei sufleteşti, reveniţi la matcă şi recăpătaţi-vă demnitatea pe care o avei cei circa 70% de băştinaşi ai Republicii Moldova.

***Aşa să ne ajute***
***Dumnezeu !!!***

**REFERINŢE BIBLIOGRAFICE:**


1. *Declaraţia Universală a Drepturilor Omului*. Aderat prin Hotărârea Parlamentului nr.217-XII din 28.07.90. Publicată în ediţia oficială „Tratate internaţionale”, 1998, vol.1.
2. Montesquieu Ch., *Despre spiritul legilor*. Bucureşti: Editura Ştiinţifică, vol.1, 1904, p.13.
3. Deleanu I., *Drept constituţional şi instituţii politice. Tratat*. Bucureşti: Editura Europa Nova, 1995, vol.2, p.13.
4. Alexe Mateevici, *Opere*. Vol.1. Chişinău: Ştiinţa, 1993, p.462-464.
5. Chantebout B., *Droit constitutionnel et science politique*. 1-ième édition. Paris, Armand Colin, 1991, p.100.
6. *Constituţia Republicii Moldova*. În: Monitorul Oficial nr.1, august 1994.